

Actieprogramma bodem en ondergrond

2020

“Duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van de bodem en ondergrond; doorpakken en verbinden!”

Februari 2020

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inkadering en algemene conclusie bij terugblik 2019	4
2. Programmalijn Bodemsanering en –beheer: Doorpakken!	5
3. Programmalijn Ondergrond: Verbinden!	13
4. Communicatie	17
5. Financiële borging	18
6. Verantwoording	18

Samenvatting

Op 29 september 2015 hebben Gedeputeerde Staten van Limburg (GS) het Meerjarenprogramma Bodem en Ondergrond 2016 – 2020 (MJP) vastgesteld. Deze kaderstelling was het gevolg van het op 17 maart 2015 getekende “Convenant bodem en ondergrond 2016 – 2020”. In dit convenant zijn vervolgspraken gemaakt over enerzijds de afrondende opgaven in het kader van de (gedecentraliseerde) bodemsaneringsoperatie en anderzijds over de beleidstransitie om te komen tot een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van bodem en ondergrond. Het MJP wordt jaarlijks geconcretiseerd in een actieprogramma. Dit actieprogramma is het vijfde en laatste in de reeks tot 2021.

In overeenstemming met het MJP voorziet dit actieprogramma in een terugblik op 2019 en een vooruitzicht op 2020; ook de uitwerking langs 2 programmalijnen is overeenkomstig het MJP. De uitwerking langs 2 programmalijnen is het resultaat van het nieuwe convenant. Afronding van de spoedsaneringsaanpak (“doorpakken!”) en voorkomen van nieuwe verontreiniging via preventie staan centraal in de programmalijn bodemsanering en -beheer. Onder de programmalijn ondergrond zijn de meer integrale activiteiten met als sleutelbegrip “verbinden” beschreven. Hierin schuilt de (groei-)ontwikkeling om te komen tot 3-dimensionale-ruimtelijke ordening (3D-ruimtelijke ordening), waarbij het gebruik van de boven- en ondergrond gelijktijdig en in samenhang wordt doordacht.

Algemene conclusie bij terugblik over 2019.

Evenals in 2018 liggen de activiteiten en projecten in 2019, zowel in de sfeer van bodemsanering en -beheer als in de sfeer van ondergrond, goed op koers. In enkele gevallen blijft fasering aan de orde, hetgeen inherent is aan de (soms wettelijke) processtappen die behoren bij bodemsaneringsprojecten. De mutaties ten opzichte van de oorspronkelijke ambities/raming kunnen grofweg in 2 categorieën verklaard worden:

1. Projecten ondervinden vertraging als gevolg van externe omstandigheden en/of vergen een langere doorlooptijd (o.a. bij bodemsanering vergt het onderzoeksresultaat soms vervolgonderzoek; externe besluiten zijn getemporeerd als gevolg van stikstof en/of PFAS).
2. Projecten zijn in enkele dossiers goedkoper uitgevallen; andere projecten hebben te maken met meerwerk of hogere kosten als gevolg van de tijdens de sanering aangetroffen verontreiniging.

Algemene conclusie is dat het programma (MJP) goed op koers ligt; ondanks fasering van enkele projecten blijven de convenantsdoelstellingen en -afspraken met het Rijk op het gebied van bodem(sanering) en ondergrond (2016 – 2020) haalbaar. Nieuwe bedreigingen zoals PFAS vergen wel meer dan voorheen bijzondere aandacht.

De feitelijke verantwoording over 2019 zal bij de Jaarrekening over dit jaar plaatsvinden.

Vooruitzicht 2020: Het convenant bevat afspraken die merendeels in meerjarige activiteiten haalbaar worden geacht. Daarom zullen een aantal in 2019 gestarte activiteiten ook in 2020 doorlopen.

Overeenkomstig het MJP zijn er in 2020 ook nieuwe (vervolg-)activiteiten gepland. De getotaliseerde raming van activiteiten binnen de programmalijn bodemsanering en -beheer bedraagt € 3.460.200,-- en binnen de programmalijn ondergrond € 245.000,--.

Communicatief is in 2019 de intensievere samenwerking met gemeenten voortgezet; gezien de positieve ervaringen over en weer zal deze lijn in 2020 worden gecontinueerd.

1. Inkadering en algemene conclusie bij terugblik 2019

Op 29 september 2015 hebben Gedeputeerde Staten van Limburg (GS) het Meerjarenprogramma Bodem en Ondergrond 2016 – 2020 (MJP) vastgesteld. Deze kaderstelling was het gevolg van het op 17 maart 2015 getekende “Convenant bodem en ondergrond 2016 – 2020”. In dit convenant zijn tussen Rijk, IPO, VNG, en Unie van Waterschappen (vervolg)afspraken gemaakt over bodem(sanering) en ondergrond. Concreet zijn hierbij accenten gelegd bij het enerzijds afronden van de spoedsaneringsoperatie met een geleidelijke overgang naar een beheerspoor; anderzijds op het ontwikkelen en toepassen van beleid en instrumentarium dat gericht is op de verdere inrichting van een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van de bodem en ondergrond, mede indachtig de naderende Omgevingswet.

Het bodembeleid is sinds 2010 gedecentraliseerd en verkeert in een transitie. Vertrekkend vanuit de wettelijke taken Wet bodembescherming hebben overheden afspraken gemaakt over een gewenste integratie van beleidsvelden: ondergrond, gebiedsgericht grondwaterbeheer en bodemsanering. Van sectoraal naar integraal. Met als hoofddoelstelling een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van bodem en ondergrond.

In het MJP zijn de convenants-afspraken kaderstellend vertaald naar opgaven die op de Provincie Limburg van toepassing zijn. Deze zijn op provinciaal niveau mede gerelateerd aan het Coalitieakkoord 2015 – 2019 en het POL2014. Voor een uitgebreide toelichting op deze vertaling wordt verwezen naar dit MJP. Tevens hebben GS bepaald dat deze opgaven in jaarlijkse actieprogramma's worden geconcretiseerd. In het voorliggende actieprogramma voor 2020 zijn in overeenstemming met het MJP een terugblik op 2019 en een uitwerking langs 2 programmalijnen voor 2020 opgenomen. De feitelijke verantwoording over 2019 zal bij de Jaarrekening over dit jaar plaatsvinden.

De uitwerking langs 2 programmalijnen is het resultaat van het nieuwe convenant. Afronding van de spoedsaneringsaanpak (“doorpakken!”) en voorkomen van nieuwe verontreiniging via preventie staan centraal in de programmalijn bodemsanering en -beheer. Onder de programmalijn ondergrond zijn de meer integrale activiteiten met als sleutelbegrip “verbinden” beschreven. Hierin schuilt de (groei-) ontwikkeling om te komen tot 3-dimensionale-ruimtelijke ordening (3D-ruimtelijke ordening), waarbij het gebruik van de boven- en ondergrond gelijktijdig en in samenhang wordt doordacht.

Algemene conclusie bij terugblik over 2019.

De meeste activiteiten en projecten, zowel in de sfeer van bodemsanering en -beheer als in de sfeer van ondergrond, liggen goed op koers. In enkele gevallen is/blijft fasering aan de orde.

De mutaties ten opzichte van de oorspronkelijke ambities/raming kunnen grofweg in 2 categorieën verklaard worden:

- Projecten ondervinden vertraging als gevolg van externe omstandigheden en/of vergen een langere doorlooptijd (o.a. bij bodemsanering vergt het onderzoeksresultaat soms vervolgonderzoek; externe besluiten zijn getemporeerd als gevolg van stikstof en/of PFAS).
- Projecten zijn in enkele dossiers goedkoper uitgevallen; andere projecten hebben te maken met meerwerk of hogere kosten als gevolg van de tijdens de sanering aangetroffen verontreiniging.

Nieuwe bedreigingen zoals PFAS vergen wel meer dan voorheen bijzondere aandacht.

Algemene conclusie is dat het programma (MJP) goed op koers ligt; ondanks fasering van enkele projecten blijven de convenantsdoelstellingen en -afspraken met het Rijk op het gebied van bodem(sanering) en ondergrond (2016 – 2020) haalbaar. Limburg loopt in de pas.

2. Programmalijn Bodemsanering en –beheer: Doorpakken!

Binnen de hoofddoelstelling het duurzaam en efficiënt beheren en gebruiken van de bodem en ondergrond levert deze programmalijn een belangrijke voorwaardelijke bijdrage als het gaat om het bodem- en watersysteem. Kernpunten hierin zijn:

- het afronden van de spoedsaneringsoperatie;
- het organiseren van gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen;
- het verminderen van nazorglasten;
- het voorkomen van negatieve effecten van nieuwe bedreigingen;
- het organiseren van kennis en informatiebeheer;
- het voorbereiden op de Omgevingswet;
- het monitoren van resultaten en het leveren van landelijke inbreng.

Het accent “doorpakken!” is aan deze programmalijn meegegeven om te benadrukken dat de vanaf 2010 ingezette koers met vereende krachten dient te worden voortgezet. Gezien de nieuwe convenants-afspraken dient op onderdelen eveneens doorgepakt te worden om tijdig aan te kunnen sluiten bij de inpassing van nieuw bodembeleid in de Omgevingswet (inwerkingtreding in 2021 voorzien). Via een deugdelijke planning en programmering zal de jaarlijkse monitoring (art. 17 convenant) moeten uitwijzen in hoeverre het doorpakken vruchten afwerpt ten aanzien van het bereiken van de doelstellingen.

De extra aandacht voor het afronden van de spoedsaneringsoperatie betekent overigens ook dat financiering van andere ontwikkelingen, waar bodemverontreiniging (niet zijnde spoedlocaties) een belemmering vormt voor die maatschappelijke ontwikkelingen (zoals in het vorige meerjarenprogramma 2010-2014 beschreven), vanuit de bodemsaneringsmiddelen, niet meer aan de orde is.

Terugblik 2019:

Voor de Provincie Limburg is bekend dat ten tijde van het opstellen van de MidTermReview-lijsten in 2013 (deze vormen een markeerpunt in de nieuwe convenants-afspraken) de activiteiten vooral in een nog inventariserende fase verkeerden. De inventarisatieresultaten hebben maar beperkt tot bodemonderzoek geleid.

Uit afstemming met gemeenten maar ook vanuit nieuwe informatie zijn soms verdachte locaties (via een zogenaamde veeglijst) alsnog toegevoegd aan de inventarisaties. Voor deze locaties geldt dat, indien sprake is van vervolgbodemonderzoek en/of sanering, deze weliswaar zo snel mogelijk, maar niet binnen de convenantsperiode beëindigd dienen te zijn. Waar derden/bedrijven hun aandeel dienen te leveren in het afronden van de spoedoperatie zijn deze benaderd. Bij de onderstaande activiteiten zijn de gerealiseerde resultaten ten opzichte van de beoogde resultaten weergegeven. In bijlage 2 zijn de in 2019 bereikte resultaten op projectniveau per activiteitenparagraaf weergegeven.

Vooruitzicht 2020:

Om de afspraken in het convenant na te kunnen komen zullen enkele in 2019 gestarte (en veelal meerjarige) activiteiten in 2020 doorlopen. Onderstaande paragrafen A tot en met G corresponderen met het MJP. In bijlage 1 zijn de specifieke projecten per activiteitenparagraaf met voorgenomen resultaten en ramingen in 2020 vermeld.

A. Aanpak spoedlocaties

In 2020 staan binnen dit onderdeel 2 pijlers centraal:

- Het vertalen van resultaten van nadere bodemonderzoeken naar zo nodig beschikkingen (waarmee wordt vastgelegd of er sprake is van ernstige verontreiniging en spoedige sanering noodzakelijk is) ingevolge de Wet bodembescherming. Daar waar dit nodig is zullen spoedlocaties in 2020 vervat zijn in een beschikking. Hiermee wordt bewerkstelligd dat bij het einde van de convenantsperiode (eind 2020) de daadwerkelijke opgave geconcretiseerd is. Daarmee worden eventuele, resterende overheidslasten per 2021 zichtbaar, het jaar waarin nieuwe afspraken met het Rijk in werking dienen te treden.

Daar waar de overheid volgens de Wet bodembescherming als vangnet dient te fungeren (indien veroorzaker, eigenaar of anderszins niet kan worden aangesproken) zullen de noodzakelijke onderzoeks- en saneringsstappen door de Provincie gezet worden. Daar waar derden, waaronder bedrijven, een rol spelen worden deze overeenkomstig de convenants-afspraken, actief benaderd en gestimuleerd.

- Het minimaal beheersen en anderzijds starten en afronden van saneringen van bodemverontreiniging waarbij sprake is van humane -, verspreidings- en/of ecologische risico's.

Daarnaast zullen de inventarisatieresultaten omtrent KRW-grondwater-spoedlocaties in 2020 concreet worden beoordeeld ten behoeve van eventuele besluitvorming (vertaling naar Wbb-beschikkingen dan wel naar het KRW-waterprogramma).

Om definitief, gerelateerd aan de Wet bodembescherming, uit te kunnen sluiten dat er gebieden zijn met diffuse bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane risico's, zal in samenwerking met gemeenten en Waterschap bodemonderzoek eveneens worden vertaald naar beleid/besluitvorming.

Wegnemen c.q. beheersen van humane risico's als gevolg van ernstige bodemverontreiniging
Beoogd resultaat 2019
Alle locaties met humane risico's zijn gesaneerd dan wel beheerst; nieuwe (gemeentelijke) meldingen zijn in onderzoek.
Gerealiseerd 2019
Alle locaties met humane risico's zijn gesaneerd dan wel beheerst; enkele nieuwe meldingen zijn in onderzoek genomen, waarvan de meeste inmiddels zijn afgerond. Er rest nog 1 locatie om te onderzoeken; op 7 locaties is de sanering in uitvoering (waarvan er 5 door derden -niet zijnde de overheid- worden uitgevoerd).
Beoogd resultaat 2020
Alle locaties met humane risico's zijn gesaneerd dan wel beheerst. Indien sanering meer tijd vergt dan is bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet het overgangsrecht hierop van toepassing.

Wegnemen c.q. beheersen van onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's als gevolg van bodemverontreiniging

Beoogd resultaat 2019

Sanering dan wel beheersen van alle onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's zal in uitvoering dan wel afgerond zijn. Indien het initiatief bij een schuldig eigenaar ligt zal het traject om te komen tot sanering/beheersen proactief worden bewaakt.

Gerealiseerd 2019

Sanering dan wel beheersen van alle onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's zijn in uitvoering. Indien het initiatief bij een schuldig eigenaar ligt is het traject om te komen tot sanering/beheersen opgepakt.

Beoogd resultaat 2020

Sanering dan wel beheersen van alle onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's zal in uitvoering dan wel afgerond zijn. Indien het initiatief bij een schuldig eigenaar ligt zal het traject om te komen tot sanering/beheersen proactief worden bewaakt.

KRW-grondwater-spoedlocaties vaststellen

Beoogd resultaat 2019

Resultaten zullen in 2019 worden vertaald naar conclusies en indien noodzakelijk, zullen –na nader onderzoek- beschikkingen worden genomen voor KRW-grondwater-spoedlocaties

Gerealiseerd 2019

Inventarisatieresultaten zijn nader geanalyseerd mede in afstemming met het Waterschap. Integrale afweging heeft plaatsgevonden vanuit de beleidskaders bodem en water (KRW). Afstemming met gemeenten is voorzien in 2020.

Beoogd resultaat 2020

KRW-grondwater-spoedlocaties zijn afgestemd met het Provinciaal Waterprogramma. Afstemming met gemeenten en Waterschap en andere belanghebbenden heeft plaatsgevonden. Zo nodig zijn beschikkingen genomen en is sanering gestart/uitgevoerd.

Actief benaderen van derden/bedrijven waar inventarisatie-resultaten op van toepassing zijn

Beoogd resultaat 2019

Voortgang zal worden bewaakt daar waar sprake is van het komen tot noodzakelijke saneringen (spoedlocaties). Daarbij zullen bedrijven gestimuleerd worden om gebruik te maken van de bestaande bedrijvenregeling

Gerealiseerd 2019

Derden/bedrijven zijn actief benaderd en, waar van toepassing, geïnformeerd over de bedrijvenregeling; voortgang is bewaakt.

Beoogd resultaat 2020

Voortgang is bewaakt daar waar sprake is van het komen tot noodzakelijke saneringen (spoedlocaties). Daarbij zijn bedrijven gestimuleerd om gebruik te maken van de bestaande bedrijvenregeling.

Nagaan of er, gerelateerd aan de Wet bodembescherming, gebieden zijn met diffuse bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane risico's

Beoogd resultaat 2019

In het Geuldal zal in samenwerking met betrokken gemeente(n) gebruiksadviezen en beleid worden opgesteld. Indien noodzakelijk zal bodemsanering uitgevoerd worden.

Gerealiseerd 2019

In het Geuldal is bodemonderzoek uitgevoerd; door landelijke discussie omtrent loodnormen worden de conclusies in 2020 getoetst aan de landelijke, eind 2019 verschenen Handreiking.

Beoogd resultaat 2020

Conclusies zijn getrokken over bodemonderzoeksresultaten Geuldal en in samenwerking met betrokken gemeente(n) zijn zo nodig gebruiksadviezen en beleid opgesteld. Indien noodzakelijk is bodemsanering gestart/uitgevoerd.

Aandacht is besteed aan eventuele loodproblematieken.

B. Gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreiniging

In 2019 zijn inventarisatieresultaten zodanig overzichtelijk bijeen gebracht, dat onderzocht kon worden of er sprake kan zijn van een gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreinigingen. Dit zal in 2020 in samenhang met het Provinciaal Waterprogramma en in afstemming met gemeenten en Waterschap worden bekeken.

In het verlengde van de activiteiten van het afgeronde Project Actief Bodembeheer de Kempen (ABdK) zal het vastgestelde monitoringsplan worden uitgevoerd.

(gebiedsgerichte) Inventarisatie van grondwaterverontreinigingen

Beoogd resultaat 2019

In overleg met gemeenten en Waterschap zal een behoeftepeiling naar gebiedsgericht beheer worden uitgevoerd, gevolgd door conclusies van gewenste en haalbare situaties

Gerealiseerd 2019

Inventarisatieresultaten zijn nader geanalyseerd mede in afstemming met het Waterschap. Integrale afweging heeft plaatsgevonden vanuit de beleidskaders bodem en water (KRW). Afstemming met gemeenten is voorzien in 2020.

Beoogd resultaat 2020

Met gemeenten en Waterschap zijn gebiedsgerichte afspraken besproken.

Vaststellen en uitvoeren van het monitoringsplan de Kempen (als vervolg op project Actief Bodembeheer de Kempen)

Beoogd resultaat 2019

Monitoringsgegevens zijn geanalyseerd

Gerealiseerd 2019

Interpretatie van de laatste monitoringsronde is gedeeltelijk uitgevoerd en zal in 2020 worden afgerond als basis voor de monitoringsronde 2020.

Beoogd resultaat 2020

Monitoringsronde 2020 is uitgevoerd.

C. Nieuwe bedreigingen

Op Limburg van toepassing zijnde nieuwe bedreigingen voor het bodem- en watersysteem (eventueel ook aanvullend aan landelijke initiatieven) zullen zo mogelijk en indien nodig in beeld worden gebracht. Zo is in 2019 bodemonderzoek gestart om een globaal beeld te krijgen van PFAS. Concrete bodemonderzoekdata worden gedeeld met alle Limburgse gemeenten zodat de gemeentelijke bodemkwaliteitskaarten kunnen worden geactualiseerd (meervoudig datagebruik, o.a. ten behoeve van grondverzet). Landelijk is lood als bedreigende stof in discussie. Over deze en andere nieuwe bedreigingen (nieuwe stoffen in bodem/grondwater) zal blijvend kennis worden ontwikkeld.

Landelijke ontwikkelingen (nieuwe stoffen) volgen
Beoogd resultaat 2019
Landelijke ontwikkelingen zullen worden gevolgd en zo mogelijk/nodig vertaald worden naar de situatie in Limburg.
Gerealiseerd 2019
Landelijke ontwikkelingen ten aanzien van (normering van) loodverontreiniging en nieuwe stoffen als PFAS zijn gevolgd. Gestart is met bodemonderzoek naar PFAS. Om meervoudig datagebruik mogelijk te maken is dit bodemonderzoek in afstemming met alle Limburgse gemeenten samengesteld. In december 2019 heeft een bestuurlijke werkconferentie voor bestuur, overheden en bedrijfsleven plaatsgevonden om ten aanzien van PFAS de kennis te ontwikkelen en deze op een hoger niveau te brengen.
Beoogd resultaat 2020
Landelijke ontwikkelingen zijn gevolgd. Waar mogelijk/nodig zijn deze ontwikkelingen vertaald naar de situatie in Limburg.

D. Verminderen nazorglasten

In het convenant is afgesproken om (te onderzoeken om) nazorglasten c.q. nazorgmaatregelen, op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze, te beëindigen of te verlagen/verminderen. In navolging van landelijke onderzoeksontwikkelingen zal getoetst worden of deze van toepassing kunnen zijn op situaties in Limburg. Bij reeds bestaande locaties zullen nazorgmaatregelen in de zin van art. 39d Wbb kritisch worden beoordeeld; de noodzakelijke nazorgmaatregelen (merendeels monitoring) zullen adequaat worden uitgevoerd. De inspanning heeft tot doel om hedendaags, maar ook bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet geen onnodige nazorgactiviteiten te blijven uitvoeren.

Kaderstelling voorbereiden en inventarisatie uitvoeren nadat resultaten van landelijke onderzoek naar verminderen nazorglasten bekend zijn geworden
Beoogd resultaat 2019
De in het provinciale bodeminformatiesysteem voorkomende nazorg-categorieën zullen overeenkomstig landelijk aanbevolen aanpak geïnventariseerd en per locatie geconcretiseerd worden. Per locatie zal worden beoordeeld of de nazorgmaatregelen beëindigd of verminderd kunnen worden. Zo nodig zal hiertoe besluitvorming plaatsvinden en zal vervolgens (overall)inzicht worden gegeven in gerealiseerde vermindering van nazorglasten
Gerealiseerd 2019
De in het provinciale bodeminformatiesysteem voorkomende nazorg-categorieën zijn overeenkomstig landelijk aanbevolen aanpak geïnventariseerd.
Beoogd resultaat 2020
De in het provinciale bodeminformatiesysteem voorkomende nazorg-categorieën zijn overeenkomstig landelijk aanbevolen aanpak per locatie geconcretiseerd. Per locatie is beoordeeld

of de nazorgmaatregelen beëindigd of verminderd kunnen worden. Zo nodig heeft hiertoe besluitvorming plaatsgevonden en is vervolgens (overall)inzicht gegeven in gerealiseerde vermindering van nazorglasten.

E. Vorbereiden op Omgevingswet

Vorbereidingen zullen worden getroffen om een eventuele bevoegdheidsoverdracht met betrekking tot bodemtaken van Provincie naar alle gemeenten (naar verwachting in 2021 bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet) zo goed mogelijk te laten verlopen. In afstemming met gemeenten zullen, voortbordurend op de goede gezamenlijk verrichte inspanningen in de afgelopen jaren, gewenste stappen en instrumenten worden bepaald en uitgevoerd/gehanteerd (verwezen wordt naar 4. Communicatie). In dit traject, dat zowel landelijk als regionaal de werktitel “warme overdracht” heeft gekregen, wordt gewerkt aan vertrouwen en gezamenlijke doelstellingen en resultaten. Hierin zal het bewaken van het onderwerp implementatie bestaand beleid betreffende voormalige stortplaatsen in de Omgevingswet eveneens een plaats krijgen. Hoewel in 2019, als gevolg van vertraagde ontwikkeling van wetgevingsproducten, minder activiteiten op dit gebied zijn ontplooid, zal in 2020 de met gemeenten sinds 2016 opgebouwde en gestructureerde samenwerking worden voortgezet. Binnen het overdrachtstraject zullen, vanuit gezamenlijke wensen en behoeften, procesafspraken en inhoudelijke thema’s worden benoemd. Voor gemeenten moet duidelijk zijn voor welke taken de Provincie in 2021, onder het overgangsrecht, nog aan de lat staat en welke bodemtaken dan des gemeenten zijn.

Vorbereidingen treffen om eventuele bevoegdheidsoverdracht naar gemeenten zo goed mogelijk te laten verlopen

Beoogd resultaat 2019

De met gemeenten opgebouwde en gestructureerde samenwerking zal worden voortgezet. Binnen het overdrachtstraject zullen, vanuit gezamenlijke wensen en behoeften, procesafspraken en inhoudelijke thema’s worden benoemd.

Gerealiseerd 2019

De met gemeenten opgebouwde en gestructureerde samenwerking is voortgezet. Binnen het overdrachtstraject is pas op de plaats gemaakt in afwachting van de nieuwe, op de Omgevingswet afgestemde bodemwetgeving (landelijk vertraagd). Wel zijn gemeenten op de hoogte gehouden van de wetgevingsontwikkelingen via regionale overlegstructuren. Ook zijn ambtelijke bijdragen verleend aan de totstandkoming van de nieuwe wetgeving. Tevens is met alle gemeenten ambtelijke afstemming gezocht om per gemeente een duidelijk overzicht te krijgen in de resterende opgave (onderzoek risicolocaties) voor de Provincie. De alsnog door gemeenten doorgegeven locaties zijn op de zogenaamde veeglijst gekomen voor verkennend onderzoek.

Beoogd resultaat 2020

De met gemeenten opgebouwde en gestructureerde samenwerking zal worden voortgezet. Binnen het overdrachtstraject zullen, vanuit gezamenlijke wensen en behoeften, procesafspraken en inhoudelijke thema’s worden benoemd.

Met het oog op de toekomstige bevoegdheidsoverdracht is een regionale verkenning uitgevoerd naar afstemming van bodeminformatiebeheer (Provincie en gemeenten), waarbij landelijke (wetgevings-) ontwikkelingen zijn betrokken.

Bewaken dat bestaand beleid betreffende voormalige stortplaatsen in wetgevingstraject Omgevingswet aan de orde komt

Beoogd resultaat 2019

In het verlengde van de in de Aanvullingswet- en regelgeving bodem gegeven toelichting op voormalige stortplaatsen, zullen voormalige stortplaatsen een apart te bewaken thema worden in het traject van “warme overdracht”

Gerealiseerd 2019

In aansluiting op wetstoelichtingen zijn met de ambtelijke Beleidsgroep Bodembeheer Limburg (BBL) bouwstenen besproken voor een regionale beleidsnotitie, die in 2020 afgerond zal worden.

Beoogd resultaat 2020

In het verlengde van de in de Aanvullingswet- en regelgeving bodem gegeven toelichting op voormalige stortplaatsen, zijn voormalige stortplaatsen als een apart te bewaken thema in het traject van “warme overdracht” besproken. Een thematische notitie is afgerond en met betrokkenen besproken.

F. Organiseren kennis en informatiebeheer bodemsanering en -beheer

Kennis over bodem en ondergrond zal actief ontwikkeld en verspreid worden via bestaande regionale netwerken; deze netwerken zullen georganiseerd en gefaciliteerd worden.

Milieuhygiënische bodeminformatie zal adequaat beheerd en (digitaal) ontsloten worden.

Kennis over bodem en ondergrond actief ontwikkelen en verspreiden via bestaande regionale netwerken; daartoe deze netwerken organiseren en faciliteren

Beoogd resultaat 2019

Kennis over bodem en ondergrond zal verspreid worden via georganiseerde en gefaciliteerde regionale netwerken

Gerealiseerd 2019

De ambtelijke Beleidsgroep Bodembeheer Limburg (BBL) heeft kennis gedeeld; ook hebben de 4 Limburgse bevoegde gezagen Wbb (Heerlen, Maastricht, Venlo, Provincie) relevante kennis met elkaar gedeeld, hetgeen ook geldt voor de Limburgse werkgroep bouwstoffen en grondstromen (LWBG). De Provincie is bij deze kennisnetwerken soms initiërend, soms faciliterend.

Beoogd resultaat 2020

Kennis over bodem en ondergrond zal verspreid worden via georganiseerde en gefaciliteerde regionale netwerken

Bodeminformatiesysteem actualiseren en adequaat beheren

Beoogd resultaat 2019

Het beheer van het bodeminformatiesysteem zal adequaat worden uitgevoerd. Met het oog op de toekomstige bevoegdheidsoverdracht zal een regionale verkenning worden uitgevoerd naar afstemming van bodeminformatiebeheer (Provincie en gemeenten), waarbij landelijke (wetgevings-) ontwikkelingen zullen worden betrokken

Gerealiseerd 2019

Het beheer van het bodeminformatiebeheersysteem is adequaat uitgevoerd. Voorbereidingen zijn getroffen om het bodeminformatiesysteem (in aansluiting op het nieuwe vergunningensysteem) vanuit een andere leverancier te betrekken.
Tijdens de parlementaire behandeling van de Aanvullingswet bodem (december 2018) zijn door de Tweede Kamer suggesties gedaan om informatie over bodemverontreiniging wettelijk te verankeren in de Basisregistratie Ondergrond (BRO). De uitvoering van de regionale verkenning heeft niet

plaatsgevonden in afwachting van het Kabinetsstandpunt ten aanzien van de BRO (verschenen op 13 januari 2020); zie ook voorbereiden op Omgevingswet.

Beoogd resultaat 2020

Het beheer van het bodeminformatiesysteem is adequaat uitgevoerd.

Met het oog op de toekomstige bevoegdheidsoverdracht is het bodeminformatiebeheer regionaal afgestemd (Provincie, gemeenten en RUD's).

F. Monitoring en landelijke inbreng

Een geactualiseerde planning van voorgenomen uitbetalingsmomenten van subsidie (bedrijvenregeling) zal volgens convenantsafpraak worden opgesteld en ingediend bij het Ministerie van I&W.

Tevens zullen Limburgse gegevens worden beheerd ten behoeve van het leveren van bijdragen aan landelijke, periodieke monitoring ten behoeve van de uitvoering van het convenant.

Voor diverse landelijke activiteiten zal, in het kader van het landelijk uitvoeringsprogramma en de ontwikkeling van nieuw bodembeleid in relatie tot de Omgevingswet, ambtelijke inbreng worden geleverd. Dit gebeurt om Limburgse belangen te dienen.

Geactualiseerde planning van voorgenomen uitbetalingsmomenten van subsidie (bedrijvenregeling) opstellen en indienen

Beoogd resultaat 2019

Planning zal worden ingediend.

Gerealiseerd 2019

Planning is bij het Rijk ingediend.

Beoogd resultaat 2020

Planning is bij het Rijk ingediend.

Limburgse gegevens beheren ten behoeve van landelijke monitoring betreffende uitvoering convenant

Beoogd resultaat 2019

Limburgse gegevens zullen worden beheerd en zo nodig worden verstrekt.

Gerealiseerd 2019

Limburgse gegevens zijn adequaat beheerd en tijdig aan de landelijke uitvoeringsorganisatie van het convenant verstrekt.

Beoogd resultaat 2020

Limburgse gegevens zijn adequaat beheerd en tijdig aan de landelijke uitvoeringsorganisatie van het convenant verstrekt.

Inbreng leveren aan landelijke activiteiten in het kader van beleidsontwikkeling bodem en ondergrond

Beoogd resultaat 2019

Inbreng zal worden geleverd aan landelijke activiteiten.

Gerealiseerd 2019

Voor diverse landelijke activiteiten is, in het kader van het landelijk uitvoeringsprogramma en de ontwikkeling van nieuw bodembeleid in relatie tot de Omgevingswet, inbreng geleverd.

Beoogd resultaat 2020

Inbreng is geleverd aan landelijke activiteiten.

3. Programmalijn Ondergrond: Verbinden!

“Een duurzaam en efficiënt beheer en gebruik van onze bodem en ondergrond levert een belangrijke bijdrage aan de gezondheid, het welzijn en de welvaart. De bodem en ondergrond scheppen binnen de natuurlijke grenzen van het bodem- en watersysteem mogelijkheden voor ruimtelijke gebiedsontwikkeling. Een goede afweging en afstemming tussen ondergrondse en bovengrondse activiteiten is daarbij van belang. Alleen door de kansen verstandig te benutten kunnen de diensten van het bodem- en watersysteem een cruciale bijdrage blijven leveren aan een circulaire economie.”

Deze, door GS in het meerjarenprogramma vastgestelde beleidsintentie, vormt de opmaat voor het (jaarlijks) concretiseren van deze programmalijn. De beleidstransitie (van sectoraal naar integraal) naar bovenstaande doelstelling heeft binnen het convenant nadrukkelijk aandacht gekregen (zowel beleidsmatig als budgettair). Het meerjarenprogramma benoemt dan ook, naast sectorale (Wbb-) opgaven, integrale opgaven die gezamenlijk met andere actoren (zowel intern als extern) tegemoet worden getreden.

Het meerjarenprogramma heeft de in het convenant genoemde kernpunten overgenomen:

- het duurzaam en efficiënt beheren en gebruiken van bodem en ondergrond;
- het organiseren van kennis en informatiebeheer;
- het monitoren van resultaten en het leveren van landelijke inbreng.

In hoofdstuk 8 (Ondergrond) van het POL2014 is het accent gelegd bij een procesmatige benadering. Hierbij is vooral gekozen voor het integraal benaderen van het omgaan met ondergrondbelangen onderling en in relatie tot het gebruik van de bovengrond, met aandacht voor een aantal speerpunten. Vaststaat dat er behoefte bestaat aan samenhangend beleid voor de ondergrond. De in deze programmalijn te ontwikkelen activiteiten hebben binnen deze kaderstellingen daarom merendeels een procesmatig karakter; verbinden staat immers vaak centraal bij het oppakken van integrale opgaven.

Terugblik 2019: de Structuurvisie Ondergrond van het Rijk is in 2019 definitief geworden. Gebleken is dat hoofdstuk 8 (ondergrond) van het POL2014 met de inhoud van deze Structuurvisie in lijn is; de hoofddoelstelling is in beide plannen identiek. Ambtelijke voorbereidingen zijn getroffen om de bijdragen van de ondergrond aan maatschappelijke opgaven in beeld te brengen ten behoeve van de te ontwikkelen Provinciale Omgevingsvisie 2020. Ambtelijke bijdragen zijn geleverd aan de totstandkoming van nieuw bodem- en ondergrondbeleid in het kader van het wetgevingsproces (toewerken naar de instrumenten van de Omgevingswet).

Met de gemeente Venlo is een ambtelijke pilot afgerond met als doel het opstellen van een inspiratiedocument 3D-ordering (“Grond voor inspiratie”), dat gebruikt kan worden bij integrale benaderingen in het kader van de Omgevingswet. Hierin zijn opgaven samengebracht waarbij de ondergrond en bovengrond in samenhang betrokken zijn. Bewustwording speelt hierbij een grote rol. Met de gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen alsmede met de gemeente Sittard-Geleen is een start gemaakt met vergelijkbare pilotprojecten ondergrond zoals in Venlo (en in 2018 met Maastricht).

Vooruitzicht 2020: de groei-ontwikkeling van deze programmalijn zal zich, vanuit de bovenstaande inleidende tekst, in 2020 zonder meer doorzetten; er is in toenemende mate behoefte aan en aandacht voor het samenbrengen van de beleidsvelden ruimtelijke ordening en ondergrond in relatie tot de doelstelling: veilig, duurzaam en efficiënt gebruik van de ondergrond. De verwachting is dan ook

dat projecten zich, voortbordurend op 2019, vanuit diverse maatschappelijke opgaven zullen aandienen. Vanuit het meerjarenprogramma bodem en ondergrond worden voor 2020 de volgende (soms doorlopende) activiteiten voorzien:

A. Duurzaam en efficiënt beheer en gebruik

De ambities en opgaven in hoofdstuk 8 van het POL2014 geven aanleiding om verbindingen te leggen tussen thema's met betrekking tot de verschillende gebruiksvormen van de ondergrond en ook tussen ondergronds en bovengronds ruimtegebruik, waarbij de boven- en ondergrond als één geheel worden beschouwd (3D-ruimtelijke ordening). Naast bestaande, reeds in de Programmabegroting benoemde thema's als "Mijnbouwschade", dragen de volgende activiteiten (en het ontwikkelen van instrumenten daarbij) bij aan het bereiken van een duurzaam en efficiënt gebruik en beheer van bodem en ondergrond.

3D-ruimtelijke ordening stimuleren
Beoogd resultaat 2019
Indien ondergrondthema's in het RO-proces een rol spelen, zullen provinciale belangen (expliciet) meegewogen worden volgens de speerpunten van POL-hoofdstuk 8. Deze speerpunten zullen in het kader van de actualisatie van het POL (naar de Omgevingsvisie 2020) worden geëvalueerd.
Gerealiseerd 2019
Daar waar deze aan de orde waren zijn de provinciale belangen meegewogen. Ambtelijke voorbereidingen zijn getroffen om POL-hoofdstuk 8, in het kader van de Provinciale Omgevingsvisie (POVI), te evalueren. In het voorbereidingsproces (regionale werksessies) van de op te stellen POVI is de ondergrond als thema, ter bespreking, geagendeerd en belicht.
Beoogd resultaat 2020
Indien ondergrondthema's in het RO-proces een rol spelen, zijn provinciale belangen (al dan niet expliciet) meegewogen volgens de speerpunten van POL-hoofdstuk 8. In het kader van de actualisatie van het POL (naar de Omgevingsvisie 2020) is hoofdstuk 8 naar nieuwe maatstaven vertaald.

3D-ruimtelijke ordening stimuleren via (gebiedsgericht) ontwikkelen van inspiratiedocumenten
Beoogd resultaat 2019
Ambtelijke pilots ondergrond zullen voor Limburg worden ontwikkeld.
Gerealiseerd 2019
Het ambtelijk pilotproject met de gemeente Venlo het inspiratiedocument "Grond voor inspiratie" (pilot ondergrond en Omgevingswet) opgeleverd. Hierin stond bewustwording (tijdens het proces van samenwerking), product (een inspiratiedocument) en praktijk (toepassing van de inhoud van het inspiratiedocument, waarbij verbinding wordt gelegd met de Omgevingswet) centraal. Gestart is met nieuwe ambtelijke pilotprojecten ondergrond met de gemeenten Maasgouw, Echt-Susteren en Roerdalen alsmede met de gemeente Sittard-Geleen.
Beoogd resultaat 2020
De in 2019 gestarte ambtelijke pilots ondergrond zijn afgerond.

Coördineren van advisering in Mijnbouwwetprocedures: inbrengen van provinciale belangen ten behoeve van een 3D-ruimtelijke ordening
Beoogd resultaat 2019
De advisering in Mijnbouwwetprocedures zal worden gecoördineerd: Provinciale belangen zullen ingebracht worden ten behoeve van een 3D-ruimtelijke ordening, waarbij advisering vanuit een

breder invalshoek op basis van de aangepaste Mijnbouwwet zal plaatsvinden. Bovendien zullen Waterschap en gemeenten bij de advisering worden betrokken.

Gerealiseerd 2019

Coördinatie heeft plaatsgevonden en Provinciale belangen zijn ingebracht; waar van toepassing zijn Waterschap en gemeenten betrokken.

Beoogd resultaat 2020

De advisering in Mijnbouwwetprocedures zal worden gecoördineerd: Provinciale belangen zullen ingebracht worden ten behoeve van een 3D-ruimtelijke ordening, waarbij advisering vanuit een bredere invalshoek op basis van de aangepaste Mijnbouwwet zal plaatsvinden. Bovendien zullen Waterschap en gemeenten, conform het gestelde in de Mijnbouwwet, bij de advisering worden betrokken.

B. Organiseren kennis en informatiebeheer ondergrond

Het actief ontwikkelen en verspreiden van kennis over bodem en ondergrond is van toegevoegde waarde voor het bereiken van de doelstelling. Daartoe zijn al bestaande regionale samenwerkingsvormen operationeel. Daarbij is het van belang om kwalitatieve en actuele ondergrondinformatie te ontwikkelen, te beheren en te ontsluiten. De eindgebruiker staat hierbij centraal. De volgende activiteiten dragen daartoe bij:

Actief kennisnetwerken organiseren, faciliteren en verbreden, teneinde kennis ondergrond te ontwikkelen en te delen

Beoogd resultaat 2019

Regionale kennisnetwerken zullen operationeel zijn en kennis hebben ontwikkeld en gedeeld.

Gerealiseerd 2019

Regionale kennis is gedeeld (o.a. via de website Expeditie Ruimte). De kennisnetwerken zijn betrokken bij het opstellen van de provinciale Omgevingsvisie. Binnen de Beleidsgroep Bodembeheer Limburg is kennis gedeeld.

Beoogd resultaat 2020

Regionale kennisnetwerken zullen operationeel zijn en kennis hebben ontwikkeld en gedeeld. Interprovinciaal zal kennis worden ontwikkeld en gedeeld met het oog op het instrumentarium van de Omgevingswet (met name Omgevingsvisies).

Ondergrondinformatie (waaronder data) ontsluiten via provinciale website

Beoogd resultaat 2019

Ondergrondinformatie zal via het Ondergrondportaal actueel worden gehouden.

Gerealiseerd 2019

Ondergrondinformatie is op de Provinciale website via de Atlas Limburg actueel gehouden. In het laatste kwartaal van 2019 is door TNO gestart met het meerjarige project (dataverzameling) voor actualisatie van (hydro)geologische modellen Zuid-Limburg.

Beoogd resultaat 2020

Ondergrondinformatie zal op de Provinciale website actueel worden gehouden. Het meerjarige project actualisatie (hydro)geologische modellen Zuid-Limburg is fasegewijs in uitvoering.

Basisregistratie voor de ondergrond (de BRO) inhoudelijk en organisatorisch voorbereiden

Beoogd resultaat 2019

De in werking getreden BRO-onderdelen zullen worden geïmplementeerd.

Gerealiseerd 2019

De in werking getreden BRO-onderdelen zijn fasegewijs geïmplementeerd.
Beoogd resultaat 2020
De in werking getreden BRO-onderdelen zijn geïmplementeerd.

C. Monitoring en landelijke inbreng

Ten behoeve van de uitvoering van de convenants-afspraken zullen gegevens worden bijgehouden zodat deze periodiek, volgens afspraak, geleverd kunnen worden. Daarnaast zal actief ambtelijke inbreng worden geleverd aan activiteiten en landelijke producten, zodat het belang van Limburg geborgd is. Te denken valt aan de ontwikkeling van beleidsproducten en instrumentarium (primair is bedoeld de samenwerking binnen de convenants-afspraken onder het landelijke uitvoeringsprogramma en de ontwikkeling van nieuw bodembeleid in het kader van de Omgevingswet).

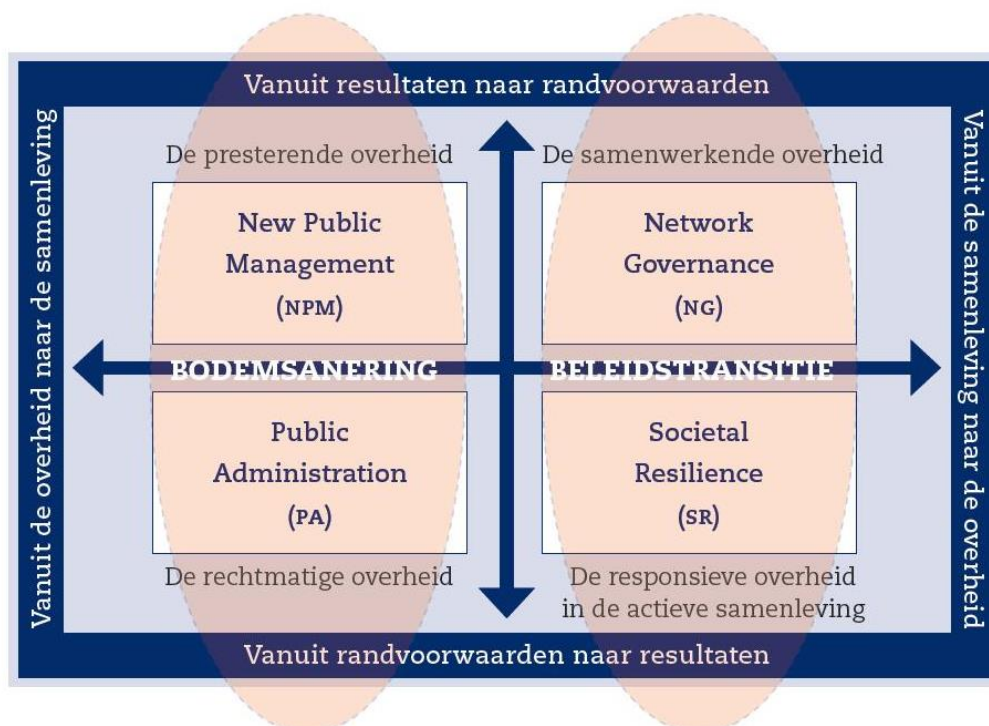
Monitoringsgegevens beheren en zo nodig ter beschikking stellen
Beoogd resultaat 2019
Monitoringsgegevens zullen zo nodig beschikbaar worden gesteld.
Gerealiseerd 2019
De vanuit de convenants-afspraken opgevraagde monitoringsgegevens zijn in september 2019 beschikbaar gesteld.
Beoogd resultaat 2020
Monitoringsgegevens zijn beheerd en aan de landelijke uitvoeringsorganisatie van het convenant verstrekt.

Actief inbreng leveren aan landelijke activiteiten in het kader van beleidsontwikkeling bodem en ondergrond
Beoogd resultaat 2019
Actieve inbreng zal worden geleverd aan landelijke activiteiten.
Gerealiseerd 2019
In 2019 zijn diverse ambtelijke bijdragen geleverd aan landelijke activiteiten ter beleidsmatige uitwerking van de convenants-afspraken. Ambtelijke bijdragen zijn geleverd aan de totstandkoming van nieuw bodem- en ondergrondbeleid in het kader van het wetgevingsproces (toewerken naar de instrumenten van de Omgevingswet, alsmede de gewijzigde Mijnbouwwet voor geothermie).
Beoogd resultaat 2020
Actieve inbreng zal worden geleverd aan landelijke activiteiten.

4. Communicatie.

Bij het behalen van de doelstellingen is het in de afgelopen jaren duidelijk geworden dat er gebalanceerd wordt tussen twee opgaven: enerzijds ligt er een hele concrete saneringsopgave, anderzijds een minder concrete opgave gericht op het verbreden van het bodembeleid (ook wel beleidstransitie genoemd). Enerzijds van saneren naar beheren en anderzijds van uitsluitend beschermen naar een duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van de ondergrond waarbij benutten en beschermen in balans zijn. Het balanceren tussen beide opgaven verschuift steeds een beetje; naar mate de tijd vordert minder speedlocaties en meer transitie.

De hierbij behorende verschillende overheidsrollen laten zich het beste kenmerken door onderstaande figuur (bron: Bodem in balans, NSOB 2015):

Programmalijs bodemsanering en –beheer.

Voor de bodemsaneringsopgave is bekend dat er prestaties gehaald dienen te worden binnen randvoorwaarden van procedures, budget en doorlooptijd. Daarbij speelt tevens een rol dat de bevoegdheid onder de Omgevingswet in 2021 zal overgaan naar de gemeenten (in gang gezette saneringen/nazorg vallen overigens onder het overgangsrecht en blijven bij de Provincie).

Communicatief vereist dit een nauwere samenwerking met gemeenten. Om de saneringsoperatie tot een goed einde te brengen en om de overgang naar de Omgevingswet soepel te laten verlopen is daarom vanaf 2016 intensiever met gemeenten en Waterschap samengewerkt. Zo hebben er in de afgelopen jaren goedbezochte themabijeenkomsten over Omgevingswet, Aanvullingswet en –besluit bodem en bodemsaneringsoperatie plaatsgevonden en hebben tal van overleggen plaatsgevonden. In de communicatie-aanpak zijn verschillende instrumenten toegepast: Limburg-brede themabijeenkomsten, kennisnetwerken (zoals de ambtelijke Beleidsgroep Bodembeheer Limburg, ambtelijke afstemming tussen Limburgse bevoegde gezagen Wbb), regionale overleggen, afstemming met individuele gemeenten (over concrete projecten). Met deze aanpak zal ook in 2020 met gemeenten en Waterschap intensief worden gecommuniceerd. De account van Rijkswaterstaat Leefomgeving/Bodem+ voor Limburg geeft hierbij deskundige ondersteuning.

Programmalijs ondergrond.

Bij de beleidstransitie is het zaak om een beweging tot stand te brengen, waarbij stimuleren en faciliteren de boventoon zullen voeren om “de verbinding tussen beleidsthema’s” te realiseren. Ook hier geldt dat blijvend verbinding zal worden gezocht met partners in de samenleving, met name gemeenten, uitgaande van de 3D-ruimtelijke ordening.

5. Financiële borging

Bij de vaststelling van het MJP (d.d. 29-09-2015) hebben GS bepaald dat de vanaf 2016 te ontvangen Decentralisatie-uitkering Bodemsanering (DUB) jaarlijks wordt toegevoegd aan de gelijknamige reserve en hebben dit laten bekrachtigen door Provinciale Staten. Deze reserve is bedoeld om de kosten, verbonden aan de uitvoering van het convenant voor de periode 2016 - 2020, te dekken, aldus het GS-besluit. De geraamde kosten van dit actieprogramma kunnen derhalve hieruit worden gedekt.

De stand van de reserve is per 31-12-2019: € 7.200.378,00

Geraamd budget 2020:

- Programmaliijn bodemsanering en – beheer:	€ 3.460.200,00
- Programmaliijn Ondergrond:	€ <u>95.000,00</u>
Totaal 2020:	€ 3.555.200,00
- Primitieve begroting 2020	€ <u>1.674.897,00</u>
Totaal nog te dekken uit de reserve:	€ 1.880.303,00

6. Verantwoording

In het MJP is bepaald dat de jaarlijkse actieprogramma's voorzien in een terugblik en een vooruitblik. Dit (laatste) Actieprogramma bodem en ondergrond 2020 zal samen met het MJP 2016-2020 begin 2021 worden geëvalueerd.

Bij de Jaarrekening 2019 zal verantwoording worden afgelegd aan Provinciale Staten in relatie tot het in 2019 toegekende budget.

Naam project / activiteit	Relatie met MJP	Beoogd resultaat in 2020	Geraamd budget
Programmalijn bodemsanering en -beheer			
A. AANPAK SPOEDLOCATIES			€3.011.000
Wegnemen c.q. beheersen van humane risico's a.g.v. ernstige bodemverontreiniging.	A.1.3	Alle locaties met humane risico's zijn gesaneerd dan wel beheerst Concrete projecten: - Swalmerstraat Roermond - Jos Francotteweg Vaals - Straat Roermond (verwerken saneringsgrond)	€ 70.000 € 100.000 € 1.000.000
Verkenning nieuw aangemelde potentiële spoedlocaties met onaanvaardbare risico's.	A.7	- Onderzoek bij locaties die door gemeenten nieuw worden aangedragen (veegactie)	€ 56.000
Wegnemen c.q. beheersen van onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's (spoed) als gevolg van bodemverontreiniging.	A.1.3	Sanering dan wel beheersen van alle onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's zal in uitvoering dan wel afgerond zijn. Indien het initiatief bij een schuldig eigenaar ligt zal het traject om te komen tot sanering/beheersen proactief worden bewaakt. Diverse projecten (Nederweert , Meerssen en Weert) Bijzonder waterbodempject: - Sanering Kanjel en Gelei is afgerond	€ 150.000 € 1.500.000
KRW-grondwater spoedlocaties vaststellen.	A.4.1 A.4.2	KRW-grondwater-spoedlocaties is afgestemd het Provinciaal Waterprogramma.	n.v.t.
Actief benaderen van derden/bedrijven waar inventarisatie-resultaten op van toepassing zijn.	A.5	Bedrijven zullen gestimuleerd worden om gebruik te maken van de bestaande bedrijvenregeling. Voortgang zal worden bewaakt daar waar sprake is van het komen tot noodzakelijke saneringen.	€ 45.000
Nagaan of er gerelateerd aan de Wbb gebieden zijn met diffuse bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane risico's.	A.9.1 A.9.2	Waar nodig zal voor gebieden in samenwerking met betrokken gemeente(n) gebruiksadviezen en beleid opgesteld worden. Concreet project: - saneringen zijn zo nodig gestart en beleidskader en gebruiksadviezen Geuldal zijn ontwikkeld - inventarisatie lood is aan de hand van de landelijke handreiking uitgevoerd	€ 45.000 € 45.000
B. GEBIEDSGERICHT BEHEER VAN GRONDWATERVERONTREINIGING			€65.000
Hoofdpijnen van gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen vaststellen.	B.1.4	Met gemeenten en Waterschap zullen potentiële gebiedsgerichte afspraken worden besproken.	€ 50.000
Vaststellen en uitvoeren van het monitoringsplan de Kempen (als vervolg op project Actief Bodembeheer de Kempen).	B.2	Monitoringsronde 2020 zal worden uitgevoerd	€ 15.000
C. NIEUWE BEDREIGINGEN			€110.000
Landelijke ontwikkelingen (nieuwe stoffen) volgen en kennis ontwikkelen.	C.1.1 C.1.2	Landelijke ontwikkelingen zullen worden gevolgd en zo mogelijk/nodig vertaald worden naar de situatie in Limburg (themabijeenkomsten). Concreet project: - Limburgbreed PFAS-onderzoek is uitgevoerd en resultaten zijn afgestemd met gemeenten	€ 10.000 € 100.000
D. VERMINDEREN NAZORGLASTEN			€50.000
Nazorglasten verminderen	D.1.1 D.1.2 D.1.3 D.1.4	De in het provinciale bodeminformatiesysteem voorkomende nazorg-categorieën zullen overeenkomstig landelijk aanbevolen aanpak geïnventariseerd en per locatie geconcretiseerd worden. Per locatie zal worden beoordeeld of de nazorgmaatregelen beëindigd of verminderd kunnen worden. Zo nodig zal hiertoe besluitvorming plaatsvinden en zal vervolgens (overall)inzicht worden gegeven in gerealiseerde vermindering van nazorglasten	€ 50.000

Naam project / activiteit	Relatie met MJP	Beoogd resultaat in 2020	Geraamd budget
E. VOORBEREIDEN OP OMGEVINGSWET			€64.200
Voorbereidingen treffen om eventuele bevoegdheidsoverdracht naar gemeenten zo goed mogelijk te laten verlopen	E.1	De met gemeenten opgebouwde en gestructureerde samenwerking zal worden voortgezet. Binnen het overdrachtstraject zullen, vanuit gezamenlijke wensen en behoeften, procesafspraken en inhoudelijke thema's worden benoemd. Concrete projecten: - Regionale overleggen met gemeenten zullen worden voortgezet - met individuele gemeenten zullen warme overdrachtswensen worden besproken - Toezicht t.a.v. beschikkingen waarin termijnen zijn opgenomen is blijvend in uitvoering - Rijksbijdrage project Verkenning Omgevingswet bodem	€ 40.000 € 24.200
Beleid betreffende voormalige stortplaatsen regionaal afstemmen	E.2	In het verlengde van de in de Aanvullingswet- en regelgeving bodem gegeven toelichting op voormalige stortplaatsen, zullen voormalige stortplaatsen een apart te bewaken thema worden in het traject van "warme overdracht"	n.v.t.
F. ORGANISEREN KENNIS EN INFORMATIEBEHEER BODEMSANERING EN -BEHEER			€35.000
Kennis over bodem en ondergrond actief ontwikkelen en verspreiden via bestaande regionale netwerken (organiseren en faciliteren).	F.1	Kennis over bodem en ondergrond zal verspreid worden via georganiseerde en gefaciliteerde regionale netwerken (LWBG, BBL e.a.)	€ 10.000
Bodeminformatiesysteem adequaat beheren.	F.6	Het beheer van het bodeminformatiesysteem zal adequaat worden uitgevoerd. Met het oog op de toekomstige bevoegdheidsoverdracht zal een regionale afstemming van bodeminformatiebeheer (Provincie, gemeenten en RUD's) plaatsvinden.	€ 25.000
G. MONITORING EN LANDELIJKE INBRENG			€5.000
Geactualiseerde planning van voorgenomen uitbetalingsmomenten van subsidie (bedrijvenregeling) opstellen en indienen.	G.1	Planning zal bij het Rijk worden ingediend	n.v.t.
Limburgse gegevens beheren ten behoeve van landelijke monitoring betreffende uitvoering convenant.	G.2	Limburgse gegevens zullen worden beheerd en aan de landelijke uitvoeringsorganisatie van het convenant worden verstrekt	n.v.t.
Inbreng leveren aan landelijke activiteiten in het kader van beleidsontwikkeling bodem en ondergrond.	G.3	Inbreng zal worden geleverd aan landelijke activiteiten. Concreet: - IPO-BodemOntwikkelGroep	€ 5.000
OVERIG			€120.000
Ondersteuning diverse projecten		Bij diverse projecten zal ondersteuning plaatsvinden	€ 100.000
Onvoorzien	alle		€ 20.000
SUBTOTAAL Programmalijn bodemsanering en -beheer			€3.460.200

Naam project / activiteit	Relatie met MJP	Beoogd resultaat in 2020	Geraamd budget
Programmalijn ondergrond			
A. Duurzaam en efficiënt beheer en gebruik			€50.000
3D-ruimtelijke ordening stimuleren	A.1 en A.2	Indien ondergrondthema's in het RO-proces een rol spelen, worden provinciale belangen (expliciet) meegewogen volgens de speerpunten van POL-hoofdstuk 8. In het kader van de actualisatie van het POL (naar de Omgevingsvisie 2020) zullen de speerpunten worden geëvalueerd	€ 10.000
3D-ruimtelijke ordening stimuleren via (gebiedsgericht) ontwikkelen van pilots	A.1 en A.2	Ambtelijke pilots ondergrond met de gemeenten Maasgouw-Echt/Susteren-Roerdalen en de gemeente Sittard-Geleen zijn afgerond	€ 40.000
Coördineren van advisering in Mijnbouwwetprocedures: inbrengen van provinciale belangen ten behoeve van een 3D-ruimtelijke ordening	A.1 en A.2	De advisering in Mijnbouwwetprocedures zal worden gecoördineerd, waarbij Waterschap en gemeenten conform de Mijnbouwwet zullen worden betrokken: provinciale belangen zullen ingebracht worden ten behoeve van een 3D-ruimtelijke ordening	n.v.t.
B. Organiseren kennis en informatiebeheer ondergrond			€25.000
Actief kennisnetwerken organiseren, faciliteren en verbreden, teneinde kennis ondergrond te ontwikkelen en te delen	B.1	Regionale kennisnetwerken zullen operationeel zijn en kennis hebben ontwikkeld en gedeeld. Interprovinciaal zal kennis worden ontwikkeld en gedeeld met het oog op het instrumentarium van de Omgevingswet (met name Omgevingsvisies).	€ 20.000
Ondergrondinformatie (waaronder data) ontsluiten via provinciale website	B.4	Ondergrondinformatie zal via de Provinciale website actueel worden gehouden.	n.v.t.
Basisregistratie voor de ondergrond (de BRO) inhoudelijk en organisatorisch voorbereiden	B.4	De in werking getreden BRO-onderdelen zullen worden geïmplementeerd	€ 5.000
C. Monitoring en landelijke inbreng			€0
Monitoringsgegevens beheren en zo nodig ter beschikking stellen	C.1	Limburgse gegevens zullen worden beheerd en aan de landelijke uitvoeringsorganisatie van het convenant worden verstrekt	n.v.t.
Actief inbreng leveren aan landelijke activiteiten in het kader van beleidsontwikkeling bodem en ondergrond	C.2	Actieve inbreng zal worden geleverd aan landelijke activiteiten	n.v.t.
OVERIG			€20.000
Onvoorzien	alle		€ 20.000
SUBTOTAAL Programmalijn ondergrond			€95.000
TOTAAL Programmalijn bodemsanering en -beheer & Programmalijn ondergrond			€3.555.200

Bijlage 2

Naam project / activiteit	Relatie met MJP	Resultaat in 2019	Geraamd budget	Realisatie
Programmalijn bodemsanering en -beheer				
A. Aanpak spoedlocaties			€2.550.000,-	€370.163,-
Wegnemen c.q. beheersen van humane risico's als gevolg van ernstige bodemverontreiniging	A.1.3	Alle locaties met humane risico's zijn gesaneerd dan wel beheerst. Sanering van 7 locaties is nog gaande. GGD-advisering is hierbij betrokken. De afhandeling van het verwerken van de saneringsgrond van de verontreinigingslocatie Straat Roermond is voorbereid. In 2020 is afronding van dit project voorzien.	€ 100.000,- € 450.000,-	€ 43.361,- € 131.238,-
Verkenning nieuw aangemelde potentiële spoedlocaties met onaanvaardbare risico's.	A.1.1 A.1.2	Nieuwe meldingen uit 2018 hebben geleid tot nader bodemonderzoek en waar nodig is gesaneerd.	€ 50.000,-	€ 88.977,-
Wegnemen c.q. beheersen van onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's (spoed) als gevolg van bodemverontreiniging	A.1.3	Sanering dan wel beheersen van alle onaanvaardbare verspreidings- of ecologische risico's zijn in uitvoering. Merendeels ligt het initiatief bij een schuldig eigenaar en is het traject om te komen tot sanering/beheersen opgepakt. Concreet project: - Sanering Kanjel en Gelei heeft na behandeling van zienswijzen (overeenstemming is met belanghebbenden bereikt) tot definitieve besluitvorming bij het Waterschap geleid. De uitvoering is vooralsnog aangehouden in verband met stikstof- en PFAS-problematieken.	€ 200.000,- € 1.500.000,-	€ 8.706,- € 0,-
KRW-grondwater spoedlocaties inventariseren	A.4.2	Inventarisatieresultaten zijn nader geanalyseerd mede in afstemming met het Waterschap. Integrale afweging heeft plaatsgevonden vanuit de beleidskaders bodem en water (KRW). Afstemming met gemeenten is voorzien in 2020.	€ 0,-	€ 34.610,-
Actief benaderen van derden/bedrijven waar inventarisatieresultaten op van toepassing zijn	A.1.3 A.5	Voortgang is bewaakt daar waar sprake is van het komen tot noodzakelijke saneringen (spoedlocaties). Daarbij zijn bedrijven gestimuleerd om gebruik te maken van de bestaande bedrijvenregeling.	€ 100.000,-	€ 63.270,-
Nagaan of er gerelateerd aan de Wbb gebieden zijn met diffuse bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane risico's	A.9.1 A.9.2	Omtrent lood is landelijke normering in discussie geweest. Als gevolg hiervan is eind 2019 een landelijke handreiking verschenen voor het in beeld brengen van diffuse loodverontreiniging. Voorzien wordt dat in 2020 in het Geuldal bodemonderzoek zal worden uitgevoerd.	€ 150.000,-	€ 0,-
B. Gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreiniging			€ 60.000,-	€ 49.835,-
(Gebiedsgerichte) Inventarisatie van grondwaterverontreinigingen	B.1.1 B.1.2 B.1.3	Inventarisatieresultaten zijn nader geanalyseerd mede in afstemming met het Waterschap. Integrale afweging heeft plaatsgevonden vanuit de beleidskaders bodem en water (KRW). Afstemming met gemeenten is voorzien in 2020.	€ 50.000,-	€ 49.835,-
Vaststellen en uitvoeren van het monitoringsplan de Kempen (als vervolg op project Actief Bodembeheer de Kempen)	B.2	Interpretatie van monitoringsronde is in uitvoering en zal eerste kwartaal 2020 worden opgeleverd.	€ 10.000,-	€ 0,-
C. Nieuwe bedreigingen			€ 100.000,-	€ 9.920,-
Landelijke ontwikkelingen (nieuwe stoffen) volgen en kennis ontwikkelen	C.1.1 C.1.2	Landelijke ontwikkelingen zijn met name op het gebied van PFAS en lood gevolgd. Ten aanzien van PFAS heeft in december 2019 een bestuurlijke werkconferentie plaatsgevonden en is Limburgbreed bodemonderzoek gestart. De uit het bodemonderzoek voortkomende data kunnen tevens door gemeenten gebruikt worden om bodemkwaliteitskaarten te actualiseren (van belang voor grondverzet).	€ 100.000,-	€ 9.920,-

D. Verminderen nazorglasten			€ 50.000,-	€ 0,-
Kaderstelling voorbereiden en inventarisatie uitvoeren nadat resultaten van landelijk onderzoek naar verminderen nazorglasten bekend zijn geworden	D.1.1 D.1.2 D.1.3 D.1.4	De in het provinciale bodeminformatiesysteem voorkomende nazorg-categorieën zijn overeenkomstig landelijk aanbevolen aanpak geïnventariseerd.	€ 50.000,-	€ 0,-
E. Voorbereiden op Omgevingswet			€ 64.200,-	€ 0,-
Vorbereidingen treffen om eventuele bevoegdheidsoverdracht naar gemeenten zo goed mogelijk te laten verlopen	E.1	De met gemeenten opgebouwde en gestructureerde samenwerking is voortgezet. Binnen het overdrachtstraject is pas op de plaats gemaakt in afwachting van de nieuwe, op de Omgevingswet afgestemde bodemwetgeving (landelijk verdragd). Wel zijn gemeenten op de hoogte gehouden van de wetgevingsontwikkelingen via regionale overlegstructuren. Ook zijn ambtelijke bijdragen verleend aan de totstandkoming van de nieuwe wetgeving. Als gevolg van de landelijke vertraging van bodemwetgeving is het project Verkenning Omgevingswet bodem (waarvoor een Rijksbijdrage van €24.200 is verstrekt) nog niet gestart.	€ 40.000,- € 24.200,-	€ 0,- € 0,-
Bewaken dat bestaand beleid betreffende voormalige stortplaatsen in wetgevingstraject Ow aan de orde komt	E.2	In het verlengde van de in de Aanvullingswet- en regelgeving bodem gegeven toelichting op voormalige stortplaatsen, zijn de voormalige stortplaatsen door de ambtelijke Beleidsgroep Bodembeheer Limburg (BBL) benoemd als een apart te bewaken thema in het traject van "warme overdracht". Een startoverleg heeft plaatsgevonden waarin bouwstenen voor een regionale beleidsnotitie zijn aangedragen.	n.v.t.	€ 0,-
F. Organiseren kennis en informatiebeheer bodemsanering en -beheer			€ 35.000,-	€ 8.675,-
Kennis over bodem en ondergrond actief ontwikkelen en verspreiden via bestaande regionale netwerken (organiseren en faciliteren)	F.1	Kennis over bodem en ondergrond is verspreid via georganiseerde en gefaciliteerde regionale netwerken (LWBG, BBL e.a.).	€ 10.000,-	€ 8.675,-
Bodeminformatiesysteem actualiseren en adequaat beheren	F.6	Het beheer van het bodeminformatiesysteem is adequaat uitgevoerd. Vorbereidingen zijn getroffen om het bodeminformatiesysteem vanuit een andere leverancier te betrekken in aansluiting op een nieuw vergunningensysteem. Met het oog op de toekomstige bevoegdheidsoverdracht is de landelijke verkenning van bodeminformatie in de Basis Registratie Ondergrond afgewacht (kabinetsstandpunt is 13 januari 2020 verschenen).	€ 25.000,-	€ 0,-
G. Monitoring en landelijke inbreng			€ 5.000,-	€ 3.358,-
Geactualiseerde planning van voorgenomen uitbetalingsmomenten van subsidie (bedrijvenregeling) opstellen en indienen	G.1	Planning is bij het Rijk ingediend.	n.v.t.	€ 0,-
Limburgse gegevens beheren ten behoeve van landelijke monitoring betreffende uitvoering convenant	G.2	Limburgse gegevens zijn beheerd en aan de landelijke uitvoeringsorganisatie van het convenant verstrekt.	n.v.t.	€ 43,-
Inbreng leveren aan landelijke activiteiten in het kader van beleidsontwikkeling bodem en ondergrond	G.3	Inbreng is geleverd aan landelijke activiteiten. Concreet: - IPO-BODemOntwikkelGroep - Kennisbijdrage Symposium Bodembreed	€ 5.000,-	€ 3.315,-
OVERIG			€ 390.000,-	€ 278.000,-
Sanering oude gasfabrieksterreinen	2014	Bijdrage is verleend aan de sanering van het gasfabrieksterrein Industriekade Weert (toezegging verleden).	€ 270.000,-	€ 180.000,-
Ondersteuning diverse projecten		Bij diverse projecten heeft ondersteuning plaatsvinden	€ 100.000,-	€ 98.000,-
Onvoorzien	alle	n.v.t.	€ 20.000,-	€ 0,-
SUBTOTAAL Programmaliijn bodemsanering en -beheer			€ 3.254.200,-	€ 719.951,-

Naam project / activiteit	Relatie met MJP	Resultaat in 2019	Geraamd budget	Realisatie
Programmalijn ondergrond				
A. Duurzaam en efficiënt beheer en gebruik			€ 160.000,-	€ 185.830,-
3D-ruimtelijke ordening stimuleren	A.1 A.2	Ondergrondthema's zijn in toenemende mate in het RO-proces meegewogen. In het kader van de actualisatie van het POL (naar de Omgevingsvisie 2020) zijn voorbereidingen getroffen voor een heroriëntatie op POL-hoofdstuk 8 (ondergrond).	€ 20.000,-	€ 9.180,-
3D-ruimtelijke ordening stimuleren via (gebiedsgericht) ontwikkelen van pilots	A.1 A.2	Het ambtelijke pilotproject met de gemeente Venlo heeft naast bewustwording, het inspiratiedocument "Grond voor inspiratie" (pilot ondergrond en Omgevingswet Venlo) opgeleverd. Er is in 2019 een start gemaakt met de ambtelijke pilotprojecten ondergrond met de gemeenten Maasgouw-Echt/Susteren-Roerdalen en de gemeente Sittard-Geleen. Deze projecten worden begin 2020 afgerond.	€ 140.000,-	€ 176.650,-
Coördineren van advisering in Mijnbouwwetprocedures: inbrengen van provinciale belangen ten behoeve van een 3D-ruimtelijke ordening	A.1 A.2	De advisering in Mijnbouwwetprocedures is gecoördineerd.	n.v.t.	€ 0,-
B. Organiseren kennis en informatiebeheer ondergrond			€ 167.000,-	€ 69.546,-
Actief regionale kennisnetwerken organiseren, faciliteren en verbreden, teneinde kennis ondergrond te ontwikkelen en te delen	B.1	Regionale kennis is gedeeld (o.a. via de website Expeditie Ruimte). Binnen de Beleidsgroep Bodembeheer Limburg is kennis gedeeld.	€ 10.000,-	€ 0,-
Ondergrondinformatie (waaronder data) ontsluiten via provinciale website	B.4	Ondergrondinformatie is via de provinciale website actueel gehouden. Laatste kwartaal 2019 is gestart met het project (dataverzameling) voor actualisatie van (hydro)geologische modellen Zuid-Limburg door TNO.	€ 152.000,-	€ 69.470,-
Basisregistratie voor de ondergrond (de BRO) inhoudelijk en organisatorisch voorbereiden	B.4	De in werking getreden BRO-onderdelen zijn operationeel. Data zijn via bronhoudersportaal aangeleverd.	€ 5.000,-	€ 76,-
C. Monitoring en landelijke inbreng			€ 0,-	€ 0,-
Monitoringsgegevens beheren en zo nodig ter beschikking stellen	C.1	Monitoringsgegevens zijn aan de landelijke uitvoeringsorganisatie van het convenant verstrekt.	n.v.t.	€ 0,-
Actief inbreng leveren aan landelijke activiteiten in het kader van beleidsontwikkeling bodem en ondergrond	C.2	Actieve inbreng is geleverd aan landelijke activiteiten (o.a. totstandkoming wijziging Mijnbouwwet)	n.v.t.	€ 0,-
OVERIG			€ 20.000,-	€ 0,-
Onvoorzien	alle		€ 20.000,-	€ 0,-
SUBTOTAAL Programmalijn ondergrond			€ 347.000,-	€ 255.376,-
TOTAAL Programmalijn bodemsanering en -beheer & Programmalijn ondergrond			€ 3.601.200,-	€ 975.327,-
Beëindigde transitoria na vaststelling jaarrekening 2018			€ 78.453,-	
Exploitatieresultaat 2019 (raming 2019 - realisatie 2019 + beëindigde transitoria 2018)			€ 896.874,-	